

18/09/2022	הארץ - כותרת
83203988-3	עמ 11 3 17.19x13.65

בגידת הקיבוץ החדש

מירב מורן

שבוע שעבר התפרסם ב"הארץ" מאמר שלי, שכותרתו: "אלקין מסר את הדירות של הילדים שלכם לקיבוצניקים" (12.9). המאמר עורר זעם בקרב ישראלים רבים אשר מוקירים את מקימי הקיבוצים. גם אני סבורה שעל המדינה להוקיר את מייסדי הקיבוצים, שהקימו יישובים במדינה שב־דרך, התיישבו באזורי ספר, שמרו ותפסו שטחים נרחבים בתנאי מחיה קשוחים. אך זאת יש ל־עת: ההסכם שעליו בישר שר השיכון אלקין למזכ"ל התנועה הקיבוצית בחודש שעבר, אינו מיטיב עם מייסדי הקיבוצים. להפך: הוא מע־כב את מימוש הזכויות של ותיקי הקיבוצים, ובכך פוגע בהם. ההסכם מאפשר הקמת בתים למי שמתגוררים כיום בקיבוץ, ובהם קיבוץ־ניקים חדשים שבינם לבין המייסדים אין קשר בהכרח. בנוסף, הוא מאפשר קניית קרקע בויל הוול לדור של קיבוצניקים שעוד לא נולדו – אלה עתודות המגורים של ישראל, ובהן הדי־רות של הילדים שלכם. הנפגעים המיידיים מכך הם מייסדי הקיבוץ ומקימיו – דור הולך וכלה שלמדינה יש כלפיו חוב מוסרי עצום. הנה הסבר איך זה קורה: על זכויותיהם של ותיקי הקיבוצים אין חולק. המדינה קבעה אותן בסדרת החלטות שהתגבשו בשנות ה-90. לפי ההחלטות,

מייסדי הקיבוצים יוכלו לשלם בעבור ביתם והמגרש שעליו הוא עומד כ-10% משווי בעת שיקנו אותו לעצמם או יעבירוהו ל־ידיהם. מעטים מהקיבוצים מימשו זאת. לא בער להם לדאוג למייסדים, והם קיוו לקבל תנאים טובים יותר. ואמנם, תחת לחץ הצ־ליחו בשנות ה-2000 להשיג מהמדינה עוד מגרשים, לדור הבא, גם כן בתנאים טובים, שלישי מחיר לכל מגרש, ובנוסף – הנחות לקיבוצי פריפריה.

כדי לממש את עסקאות הנדל"ן על הקיבוצים לרשום את הבתים על שם החברים, אך הם מתמהמהים ופוגעים בוותיקים

כדי לממש את עסקאות הנדל"ן הח־לומיות הללו נדרשים הקיבוצים להחליט לרשום את הבתים בקיבוץ על שם חבריו. אבל הקיבוצים מתמהמהים, ובזאת הם פו־געים בזכויות החברים הוותיקים וחוטאים לחובתם החברית לדור המייסדים. הדור הוותיק מתכווץ משנה לשנה ומחודש לחודש – זו דרכו של עולם. הש־פעתו פוחתת, וכך המייסדים נדחקים הצדה בהחלטות של אסיפות הקיבוץ, גם בנוגע

לזכויותיהם המתמהמהות. ומה בינתיים? בינתיים יש "הסדר ביניים" – ההסכם שעל הארכתו טרח אלקין ונמנע מלפרסם את מעשהו ברבים. משמעותו היא, שממשיכים לבנות לקיבוצניקים צעירים וח־דשים בלי לשלם למדינה על הקרקע, והקי־בוצניקים הוותיקים יחכו עם רישום הבעלות של המגרש וביתם שעליו למועד בלתי ידוע. זכויות הוותיקים כלואות בקיבוץ לפיכך, עד שאלקין או מחליפו יתבעו מקיבוצים לעשות צדק עם אבותיהם המייסדים. מי יודע, אולי ייכ־מר לבו של השר הבא על מקימי הקיבוצים – דור נפילים שקולו הולך ונאלם – וידרוש מה־תנועה הקיבוצית לשים קץ לפארסה הטרגית. בשולי הדברים: פוליטיקה היא עסק מתעתע. בתחילת הקדנציה העמיד אלקין את הנושא על סדר היום של רשות מקרקעי ישראל, והתכוון לדרוש מהקיבוצים לפעול לפי אמות מוסר וצדק, ולא לפי שיקולי נדל"ן. משחבר למפלגה חדשה – כחול לבן, שקיבלה כמעט רבע מקולות הקיבוצים, חלשה דעתו והתחלפה עמדתו. המלצת בחירות: קיבוצניקים ותיקים, שימו בקלפי מרצ כרגיל. לפחות מישו יזכיר שיש כאן כיבוש. אבל אם אתם קיבוצניקים חדשים ולא בא לכם לחלוק בנדל"ן שקיבלתם בחצי חינם בזכות מקימי היישוב שבו בניתם את ב־י־תכם – הצביעו למחנה הממלכתי.